

การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์)

KNOWLEDGE MANAGEMENT IN WATSAMNGAM (KONGTHONG ANUSORN)SCHOOL

ศิรินันต์ เพชรแอน¹

วรกาญจน์ สุขสดเขียว²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) 2) แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ข้าราชการครู และครูอัตราจ้าง รวมทั้งสิ้นจำนวน 46 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการความรู้ นำมาจากการรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับมัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดการความรู้ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ด้านการเข้าถึงความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การจัดการความรู้ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการความรู้ด้านการบ่งชี้ความรู้ การจัดการความรู้ด้านการเรียนรู้ และการจัดการความรู้ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ควรดำเนินการดังนี้ 1) ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆ และศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น 2) แนะนำวิธีการเข้าถึงความรู้แก่บุคลากรอย่างทั่วถึงและชัดเจน 3) ร่วมมือพัฒนาระบบความรู้อย่างต่อเนื่อง 4) สนับสนุนการถ่ายทอดความรู้โดยการสอนงานด้วยวิธีต่างๆ 5) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียน 6) สร้างบรรยากาศให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ในโรงเรียน 7) ปรับปรุงความรู้ให้ตรงกับความต้องการของบุคลากร

Abstract

The purposes of this research were to determine : 1) knowledge management in Watsamngam school 2) method for developing knowledge management in Watsamngam school. There were 46 people for the sample including director, vice directors, government teachers and temporary teachers. The research tools were questionnaire and interview from about knowledge management which referred from Office of the Public Sector Development Commission. The statistic for information analysis were Frequency, Percentage, Arithmetic Mean (μ), standard Deviation (σ) and Content analysis.

The research findings were as follow :

1. Knowledge management in Watsamngam school. By Overall and specific part were in a high level for Mean arranging from most to least. There were as follows : knowledge creation and acquisition, knowledge organization, knowledge access, knowledge sharing, knowledge identification, knowledge learning, knowledge codification and refinement.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.,ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. Method for developing knowledge management in Watsamngam school were as follow : 1) encourage the personnel to get knowledge and support higher education 2) the preferred method of accessing knowledge to personnel 3) develop cooperation to knowledge system 4) encourage knowledge transfer by teaching in different ways. 5) encourage the personel to participate image of school. 6) creat atmosphere of personnel to learning. 7) Update knowledge with desire of person.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 กำหนดให้พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษา จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตรา 23 กล่าวว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน(พรชิตา วิเชียรปัญญา, 2547) การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะต้องมุ่งสร้างสรรค์ สังคม ให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมและมุ่งมั่นสร้างคน หรือผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จในการแข่งขัน เพื่อความอยู่รอดของประเทศมีความเข้มแข็งมากขึ้นทุกขณะ ความสำคัญของการพัฒนาประเทศ จึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับเฉพาะระบบทุนหรือทรัพยากรอีกต่อไป แต่ขึ้นอยู่กับศักยภาพและคุณภาพของคนเป็นสำคัญ การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข(กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าการพัฒนาองค์กรใดๆ โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรทางการศึกษาที่สมควรอย่างยิ่งต้องเป็นองค์กรเรียนรู้กว้างองค์กรอื่นๆและการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้สถานศึกษานำข้อมูล สารสนเทศที่มีอยู่ในโรงเรียนชุมชนและสังคม มาจัดระบบพัฒนาเป็นองค์ความรู้เพื่อพัฒนาปัญหาของผู้เรียน การจัดการความรู้จึงเป็นศาสตร์ใหม่ที่เหมาะสมอย่างยิ่ง สำหรับสังคมไทยอันเป็นสังคมที่

อุดมไปด้วยความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในระดับปัจเจกบุคคล สถาบันหลักศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี แหล่งเรียนรู้ อาชีพวิถีชีวิต ซึ่งสถานศึกษาต้องมีศักยภาพเพียงพอที่จะดึงองค์ความรู้เหล่านั้นมาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การจัดการความรู้จึงเป็นหลักและศาสตร์ที่เหมาะสมกับหลักปฏิบัติการศึกษาของชาติ ที่สถานศึกษาควรนำไปประยุกต์ใช้

โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนและครูเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจะสูงหรือต่ำ จึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการความรู้ของครูจะต้องอาศัยความรู้และกระบวนการที่เหมาะสม และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลต่อวิกฤตการณ์ในหลายรูปแบบขึ้นในสังคมด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการให้การศึกษาก่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศ และเป้าหมายของการจัดการศึกษา มุ่งสร้างสังคมให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม คือ มุ่งสร้างคนหรือผู้เรียนให้มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายได้ ซึ่งความสำคัญของการพัฒนาประเทศขึ้นอยู่กับศักยภาพและคุณภาพของคนเป็นหลัก ดังนั้นการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข(กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ : 2545)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์)
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนของการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย เพื่อเสนอขอความคิดเห็นจากบัณฑิตวิทยาลัยเป็นขั้นตอนการกำหนดปัญหา โดยศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความ วรรณกรรม รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำ และเสนอขอความเห็นชอบการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการจัดสร้างเครื่องมือ ทดสอบ ปรับปรุง ขอบการพ่วงของเครื่องมือใช้เครื่องมือที่ศึกษาและพัฒนาซึ่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพ โดยวิธีการหาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นประชากรที่ศึกษา แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผู้วิจัยดำเนินการขึ้นชั้นการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอให้แสดงความคิดเห็นตามความถูกต้องเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ พร้อมให้แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ เพื่อการปรับปรุงให้สมบูรณ์มากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการทำร่างรายงานการวิจัยนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไข และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับร่างนำเสนอคณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ข้าราชการครู และครูอัตราจ้างในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) จำนวน 46 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2557)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถามของการวิจัย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ตามกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) ของลิเคิร์ท (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ของการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสรุปผลของหลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดและเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าฝ่ายวัดและประเมินผล โดยการสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ และหาแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของแต่ละด้าน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาแปลผลการวิเคราะห์

การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ

1. แบบสอบถามของการวิจัย

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรม บทความ เอกสารที่เกี่ยวข้องหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย นำผลการศึกษามาประยุกต์ให้เหมาะสม สร้างเป็นเครื่องมือโดยขอคำแนะนำปรึกษาจากอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และหาคุณภาพรายข้อ โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) และเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5 – 1.00

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนอนุบาลนครปฐม โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามรวมจำนวน 30 คน

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่รับกลับคืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .9722

2. แบบสัมภาษณ์ของการวิจัย

ศึกษาเอกสารและผลการวิจัยก่อนการพัฒนาเป็นข้อคำถามและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำคะแนนที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ตามใช้แนวคิดของเบสต์ (Best)

3. เพื่อเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ระดับการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) พบว่า การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.57$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุก ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การสร้างและแสวงหาความรู้ ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.61$) รองลงมาการเข้าถึงความรู้ ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.57$) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.62$) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.61$) การบ่งชี้ความรู้ ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.54$) การเรียนรู้ ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.67$) และการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.67$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.54 - 0.67$) แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ค่ามัธยฐานเลขคณิตส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) โดยรวมและรายด้าน

N=46

การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์)	(μ)	(σ)	ระดับ
1. การบ่งชี้ความรู้	4.18	0.54	มาก
2. การสร้างและแสวงหาความรู้	4.28	0.61	มาก
3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ	4.26	0.62	มาก
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้	4.00	0.67	มาก
5. การเข้าถึงความรู้	4.26	0.57	มาก
6. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.25	0.61	มาก
7. การเรียนรู้	4.15	0.67	มาก
รวม	4.17	0.57	มาก

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์)

ผลการวิเคราะห์การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ตามแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียน

วัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสรุปได้ดังนี้

1. การจัดการความรู้ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ บุคลากรควรได้รับการพัฒนาการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนทุกปีการศึกษา มีการเชิญบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้ และส่งเสริมครูผู้สอนให้ได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรงใน

การปฏิบัติงาน พร้อมทั้งมีการจัดทำข้อมูลเอกสาร คู่มือและบทเรียนมาช่วยในการถ่ายทอดเป็นความรู้ใหม่ ให้อิสระในการจัดหาและสร้างความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ

2. การเข้าถึงความรู้ บุคลากรควรได้รับการพัฒนาวิธีการเข้าถึงความรู้อย่างทั่วถึง มีการประชาสัมพันธ์ความรู้ใหม่ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ สะดวกในการเข้าใช้งาน และมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ

3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบบุคลากรควรได้รับการพัฒนาการเก็บข้อมูลเป็นระบบหมวดหมู่ ร่วมมือกันพัฒนาระบบความรู้ และให้ความสำคัญในการเก็บความรู้อย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บุคลากรควรได้รับการพัฒนาการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้อื่นโดยการสอนงานซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การเปลี่ยนงาน หรือใช้ระบบ พี่เลี้ยง มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่เสมอ และควรนำความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้มาจัดนิทรรศการและสามารถเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานภายนอก

5. การบ่งชี้ความรู้บุคลากรควรได้รับการพัฒนาการวิเคราะห์แหล่งความรู้ที่มีอยู่ภายในและภายนอกโรงเรียน ให้สัมพันธ์กัน ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ที่สัมพันธ์กับความรู้ มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความรู้ สภาพปัจจุบัน จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรและส่งเสริมให้มีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน

6. การเรียนรู้ บุคลากรควรได้รับการพัฒนาการนำความรู้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และใช้ในด้านต่างๆ พร้อมทั้งแก้ปัญหาในโรงเรียนได้

7. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ บุคลากรควรได้รับการพัฒนาการนำความรู้มาจัดทำรูปแบบตามมาตรฐานควรร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบให้เป็นมาตรฐานของโรงเรียน มีการปรับปรุงความรู้ให้ตรงกับความต้องการของบุคลากรร่วมกันวิเคราะห์ ปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลา มีการประมวลวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการทำข้อมูลเอกสารและจัดทำข้อสรุปข้อมูลที่ได้รับ มีการประมวลความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และโรงเรียนควรนำความรู้จากการปฏิบัติงานของบุคลากรมาประมวลความรู้เพื่อเป็นฐานข้อมูล

การอภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ การสร้างและแสวงหาความรู้ การเข้าถึงความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบ่งชี้ความรู้ การเรียนรู้ และการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ทั้งนี้ พบว่า การจัดการความรู้เป็นนโยบายที่สำคัญของโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ซึ่งส่งเสริม สนับสนุนการจัดการความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินวิธีการและทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างความรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิตา สุบิน ยัง ได้ศึกษาเรื่องการจัดระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า การจัดการความรู้ในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กัญญาณัฐ บุญพวง, 2551) ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า การจัดการความรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชนวิวัฒน์ หมวกเหล็ก, 2554) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการความรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนจำรัสวิทยา จังหวัดสระบุรี พบว่า การปฏิบัติตามกระบวนการจัดการความรู้ ครูมีความร่วมมือกันในการปฏิบัติกิจกรรม โดยความรู้ที่ได้เป็นความรู้ที่อยู่ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา และทำการจัดเก็บความรู้ในรูปแบบฐานข้อมูล ซึ่งกระบวนการจัดการความรู้ ทำให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองมากขึ้น มีการพัฒนาสื่อการสอนและมีการใช้วิธีการประเมินผลนักเรียนได้อย่างหลากหลาย ครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการความรู้ที่ปฏิบัติโดยทำให้ครูมีความรู้เพิ่มขึ้น และช่วยในการพัฒนาการสอนได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ(ทิวา วรโยธา, 2551) ซึ่งศึกษาเรื่องสภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ซึ่งสภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดโดยรวม มีสภาพการจัดการความรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ(สุรชาติ การสะอาด, 2551) ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ในสถาน

ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) พบว่าโรงเรียนควรได้รับการพัฒนาการจัดการความรู้ เนื่องจากคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) สนับสนุนให้หน่วยงานราชการดำเนินการ ซึ่งเห็นความสำคัญว่าการพัฒนาความรู้จะช่วยให้หน่วยงานราชการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในพ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งความรู้ถือเป็นทรัพยากรหลักที่มีค่ามาก ดังนั้นสถานศึกษาแต่ละแห่งจึงมีการจัดการความรู้ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ(มลวิภา ไพศาล, 2549) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว พบว่า การจัดการความรู้เมื่อจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ(จงจิตต์ จงจอหอ, 2551) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือในการจัดการความรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า การเปรียบเทียบความร่วมมือการจัดการความรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 เมื่อจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 กำหนดให้พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ(กลิกแมน, 2005) (Glickman) ได้ศึกษาสิ่งที่ปฏิบัติในด้านการจัดการความรู้ในการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเขตการศึกษาในการปฏิบัติการจัดการความรู้ในการทำงาน สอดคล้องกับ (เซง, 2005) (Zheng) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของวัฒนธรรม โครงสร้าง และกลยุทธ์ขององค์กรที่มีประสิทธิภาพการจัดการความรู้และประสิทธิภาพขององค์กร พบว่า วัฒนธรรม โครงสร้าง และกลยุทธ์ของ

องค์กรมีผลในเชิงบวกมากที่สุดต่อประสิทธิภาพในการจัดการความรู้ ซึ่งการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกันในเชิงปฏิบัติ ทรัพยากรมนุษย์สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้และความรู้เข้ากับการปฏิบัติ โดยให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมขององค์กร ในความพยายามในการจัดการความรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ลอซัน, 2005) (Lawson) ได้ศึกษาตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรและการจัดการความรู้ พบว่า การดำเนินการจัดการความรู้ตั้งแต่เริ่มต้นจะทำให้ประสบความสำเร็จหรือได้เปรียบในการแข่งขันในปัจจุบันได้ ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาต้องอาศัยความรู้และกระบวนการที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ(อัมบรัส, 2004) (Ambrus) ศึกษาเรื่อง ระบบการจัดการความรู้ขององค์กร พบว่า ระบบการจัดการความรู้ขององค์กรทั้งหมดและเทคโนโลยีที่สนับสนุนมีความสัมพันธ์กัน รวมถึงงานวิจัยของ (ไลท์วูด เลียวนาร์ด และชาร์เรท, 2004) ศึกษาเรื่องสถานศึกษาที่มีการส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า โครงสร้างของสถานศึกษาจะมีลักษณะที่ยืดหยุ่น ยอมให้มีการตัดสินใจร่วมกับคณะครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นความร่วมมือ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เคารพในความคิดของเพื่อนร่วมงาน มีความมุ่งมั่นในการสร้างผลงานใหม่ มุ่งความต้องการและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนมีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และมีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ควรจัดทำแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ คือ บุคลากรควรมีการประชุม วิเคราะห์แหล่งความรู้ที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้มีการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โรงเรียนควรมีการประมวลความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และรวบรวมความรู้ทักษะ ประสบการณ์ จากการปฏิบัติงานของบุคลากรมาทำการประมวลความรู้เพื่อทำเป็นฐานข้อมูล

2. โรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ควรส่งเสริมให้บุคลากรนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานต่าง ๆ ไปพัฒนาความสามารถของตนเอง และนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและปฏิบัติงานในด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. โรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ควรส่งเสริมร่วมมือกันนำความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้มาจัดนิทรรศการ และเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานนอก และมีการนิเทศ กำกับติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์)
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดการความรู้ในโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์)

รายการอ้างอิง

- มลธิกา ไพศาล, “การจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว”(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2549).
- กัญญาณัฐ บุญพวง, “วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551).
- จงจิตต์ จงจอหอ, “การศึกษาความพร้อมในการจัดการความรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2551).
- ทิวา วรโยธา, “สภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2551).
- สุรชาติ การสะอาด, “การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 5” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2551).
- ชนวัฒน์ หมวกเหล็ก, “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการความรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนจำรัสวิทยา จังหวัดสระบุรี” (ปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554).

สุนิดา สุนินยัง, “ระบบสารสนเทศกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554).

Ambrus, Megan E. “An integrative framework for an enterprise – wide information and knowledge management system”.(The University of Texas at El Paso). [Online] (Available : November 11, 2014, from <http://proquest.umi.com>,2004).

K. Lethwood,;L.Leonard,; & L Sharratt, **Conditions Fostering Organizational Learning inSchool**. Educational Administration Quarterly. [Online] (Available : November 15, 2014, from <http://proquest.umi.com>, 2004).

Glickman Dan, “Knowledge seeking practices of healthcare leaders in learning organization”. (The University of British Columbia (Canada)) [Online] (Available: March 19, 2014, from <http://proquest.umi.com>,2005).

Zheng, Vincent W. “The impact of organizational culture, structure, and strategy on knowledge management effectiveness and organizational effectiveness”. (University of Minnesota), [Online] (Available:March 10, 2014, from <http://proquest.umi.com>,2005).

Lawson Sherron, “Examining the Relationship Between Organization Culture and Knowledge Management”. [Online] (Available:March 10, 2014, from <http://proquest.umi.com>,2005).

Likert Rensis, **The Human Organization** (New York : McGraw – Hill, 1963), 74.

Cronbach, Lee J., **Essentials of Psychological Testing**, 3rd ed. (New York : Harper & Row Publishers, 1974), 161.

